PASTIRSKI LIST

ZADARSKOGA NADBISKUPA

VJERNICIM SVOJE NADBISKUPIJE

ZA KORIZMU

GODINE 1915.

ZADAR
TISKARA J. FERRARI
1915.

PASTIRSKI LIST

ZADARSKOGA NADBISKUPA

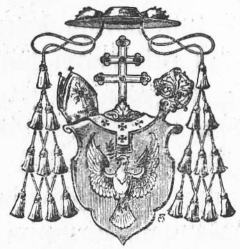
VJERNICIM SVOJE NADBISKUPIJE

ZA KORIZMU

GODINE 1915.

ZADAR
TISKARA J. FERRARI
1915.

Br. 219.

VINKO D.r PULIŠIĆ

PO MILOSTI BOŽJOJ I SVETE APOSTOLSKE STOLICE

NADBISKUP ZADARSKI

PRVOSTOLNIK DALMACIJE

LJUBLJENIM VJERNICIMA SVOJE NADBISKUPIJE

POZDRAV I MIR OD GOSPODINA.

Prva i glavna dužnost svakoga čovjeka jest, da upozna svoj početak i svoju svrhu, da znade naime od koga je primio život, zašto ga je primio i koje ga dužnosti vežu sa Začetnikom života, i što treba da čini, eda postigne jednom svrhu za koju je bio stvoren. Ali bez potpunog poznavanja objavljenih istina, ne može nitko da upozna ovu svrhu, a niti da žive tako, da ju postigne, zato je Spasitelj rekao: „Ovo je život vječni, da ljudi poznaju tebe, jedinoga Boga istinoga, i koga si poslao, Isukrsta. (Iv. 17, 3).

Nepoznavanje vjerskih istina i kršćanskih dužnosti, izvor je bezbrojnih zločina i grijeha, a neizbježiva je posljedica ovog neznanja vječna propast duše, stoga tko zanemaruje postići potrebito poznavanje kršćanskih istina, postaje krivcem najžalosnijega i najkobnijega neznanja.

Ipak koliko ima kršćana, koji na žalost ne poznaju vjeronauk, te zanemaruju kršćanske dužnosti i samo se zadovoljavaju prividnom pobožnošću i opsluživanjem izvanjskog bogoslužja, pa nesretno umiru bez posljednjih utjeha sv. Crkve! Poznavanje kršćanskog nauka jako djeluje na cijeli život kršćanina, stvara mu značaj, upravlja njegovim ćudoredjem i svim njegovim ponašanjem, udahnjuje mu, na osobiti način kad dostojno prima sv. Sakramente Ispovijedi i Pričesti, čuvstva bogoljubnosti i ljubavi prema Bogu i prema iskrnjemu. Kršćanski nauk prikazuje kršćaninu pravu stazu kako će živjeti u miru sa svakim, u pravednosti i u svetosti e da umre spokojno u krilu one sv. Vjere, koja mu je dok je živio upravljala djelima.

Zato, kao što sam vam u mom lanjskom pastirskom listu nastojao protumačiti što je potrebito za dobru Ispovijed, tako ću vam u ovogodišnjem govoriti o sv. Pričesti i o svemu onomu što je propisano za dostojno primanje G. N. Isukrsta u Sakramentu njegove ljubavi.

Mnogi od vas poznaju za stalno sve ono, o čem ću vam govoriti, ali je žalibože ne malo, onih koji su već zaboravili ono što su možda kao djeca naučili, i tako ili uopće ne primaju sv. Sakramenata, budući da im više ne uvidjaju niti važnosti niti koristi, ili, ako ih primaju, to biva nedostojno i na taj način pretvaraju u izvor osude ono što je božanstveni Spasitelj htio da bude našim spasom.

I nemojte misliti da je nezgodno i neumjesn ošto vam ja govorim o predmetu, koji bi možda bolje pristao jednoj katehetskoj pouci nego poslanici jednoga Biskupa.

I sv. Agustin, hiponski Biskup, taj najučeniji naučitelj sv. Crkve, time što je usprkos najtežim biskupskim brigama napisao znamenito djelo o poučavanju neukih, (de catechizandis rudibus) postao je sigurnim vodjom i izvrsnim izgledom svim duhovnim pastirim i Biskupim. Naš vrli zemljak sv. Jerolim, taj slavni poznavalac raznih tudjih jezika i najvještiji prevoditelj sv. Pisma, dok je neodoljivim obrazloživanjem i dubokim prosudjivanjem raspravljao o najtežim i najsitnijim bogoslovnim pitanjima kojima su se za njegovo doba bavili učenjaci Istoka i Zapada, neprestano bi poučavao stanovnike Betlema, kamo se je bio povukao da tu sveto dokonča svoj život. (+ g. 420).

A Papa sv. Grgur Veliki, i ako je bio zaposlen upravom cijele katoličke Crkve i uvijek boležljiv, ipak bi svake sedmice nekoliko puta poučavao rimsku mladež u kršćanskom nauku.

Ovi učeni ljudi i veliki Sveci nasljedovali su G. N. Isukrsta, božanstvenog pastira naših duša, koji je sproveo veći dio djelotvornog svog javnoga života u poučavanju naroda galilejskoga za koji nijesu marili niti pismoznanci niti farizeji.

I puk je uvijek rado hrlio u velikom broju da sluša Otkupitelja, i da se okoristi njegovim božanstvenim naukom, jer su ga k njemu privlačivala, lahka nebeska pouka i čudesa.

Stoga će ova moja pouka biti zgodna i korisna svakomu vjerniku, a napose onima koji su zaboravili katekizam, a takvih je na žalost dosta, kao što sam to, sažaljenjem primjetio u svom pastirskom listu 25 listopada 1910.

I zbilja strašno je nepoznavanje poglavitijih istina sv. Vjere, što se dandanas osobito opaža u slojevima tako zvanog izobraženog društva. Teško je i odurno vidjeti ljude koji su izobraženi u svjetskim

stvarima, pa bilo to površno i nesavršeno, a neznaju ništa o vjerskim istinama, a najgore je da nemaju pojma o prvim početcima katekizma pa ipak uvijek raspravljaju i ludo prigovaraju sv. Vjeri.

Žalibože dandanas mnogi ne vrše vjerskih dužnosti, jer ih ne poznavaju. A sv. Crkva, ta ljubezna majka, plače nad gubitkom tih izrodjenih sinova, koji premda su bili po njoj u sv. Krstu preporodjeni, ipak živu kao pogani i umiru otvrdnuti u grijehu, jer s neznanja vjerskih istina i kršćanskih dužnosti zanemaruju sredstva, koja je G. N. Isukrst ustanovio za naše posvećenje, a ta su sredstva na osobiti način sveti Sakramenti Ispovijedi i Pričesti.

* * *

Prije svega, potrebito je da vam kažem kako i kada je Gospodin naš Isukrst ustanovio presv. oltarski Sakramenat. Božanski Spasitelj ustanovio je ovaj presv. Sakramenat na zadnjoj večeri, koju je on blagovao sa Apostolima u oči svoje gorke muke; ali već mnogo prije bijaše on obećao učenicima, da će im dati svoje tijelo za hranu i svoju krv za piće.

S toga ću najprije govoriti ob ovomu obećanju o zatim o njegovom ispunjenju.

Jednoga dana, kako se čita u glavi VI. sv. Evandjelja po Ivanu, otidje Spasitelj sa svojim učenicima na istočnu stranu Genezaretskog jezera i udje u široku pustinju nedaleko grada Betsaide. Tamo ga je slijedilo mnoštvo naroda, koje ga je uvijek pratilo željno da sluša njegove pouke i da isprosi izliječenje svojih bolesnika.

Da nagradi tu njihovu vjernost i da doskoči njihovom gladu, umnoži na čudnovati način ~~dva~~ pet

hljeba i ~~pet~~ dvije ribe i time nasiti 5000 muškaraca bez brojiti ženske i djecu. Tim je čudnovatim umnoženjem hljebova hotio Sin Božji pripraviti duhove na veliko čudo presv. Sakramenta. Te iste večeri vrati se Isus u Kafarnaum. Grad je to koji leži na zapadu Genezareta i u ono doba bijaše jedan od najvažnijih gradova Galileje.

Uprav za to odabra Isukrst taj grad kao središte svoga propovjedanja i svojih čudesa. Tu javi on mnoštvu, koje je bilo tamo dohrlilo da ga sluša, kako će im dati kruh nebeski neizmjerno bolji od onoga kojim ih bijaše nasitio, te im reče ovako: „Ja sam kruh živi koji s neba sidjoh. Kruh koji ću vam ja dati i koji je tijelo moje, spas je svijeta. Ko jede ovaj kruh primit će u sebe klicu neumrlosti i zalog vječnoga života. Ovaj kruh, koji ću vam u svoje vrijeme dati, tijelo je moje koje će se žrtvovati za spasenje svijeta".

Židovi premda neuki i tvrdoglavi, ipak razumješe da im je tim riječima Spasitelj obećao pravo svoje tijelo za jelo i ako nijesu mogli shvatiti način kojim bi se to obećanje izvršilo. S toga mrmljahu megju sobom govoreći: Kako nam može ovaj dati tijelo svoje da jedemo? Mjesto da opozove ili da dade drugi smisao svojim riječima Spasitelj odrješito ponovi svoje obećanje i to riječima, kojim se Židovi služe pri prisegi: „Zaista, zaista vam kažem: Ne budete li jeli tijelo Sina čovječanskoga i ne budete njegovu krv pili, nećete imati života u sebi. A tko bude jeo moje tijelo, i pio moju krv, ima život vječni i ja ću ga uskrisiti u najposljednji dan. On ima u sebi zalog svoga ukrsnuća, i ja ću ga učiniti dionikom blaženstva kojemu neće biti konca, jer je moje tijelo prava hrana, i moja je krv pravo piće. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni a ja u njemu".

Nekoji od njegovih učenika umišljajuć se da čovjek može za života razumjeti one tajne Božje, koje će tek blaženi u nebu shvatiti, nijesu mogli sebi rastumačiti kako će im Isus dati svoje tijelo za hranu, i stoga ga ostaviše.

A Isus, koji je hotio da se njegove riječi uzmu u njihovom naravnom značenju, mjesto da ih opozove obrati se dvanaestorici Apostola, te im odrješito reče: „Zar i vi hoćete da me ostavite?" A tim je hotio reći: Ja sam veliko obećanje obećao te ga ne mijenjam pa bilo da me zato svi ostavite.

Ali sv. Petar u ime svih očitova svoju tvrdu vjeru u Božanstvo nebeskog učitelja sa ovim jasnim riječima: „Gospodine, komu ćemo ići? Ti imaš riječi vječnoga života. I mi vjerovasmo i poznasmo da si ti Krst, Sin Božji". A to drugim riječima znači: Mi smo te upoznali za pravoga Boga i kao takva te priznajemo; za to moramo vjerovati i klanjati se tvojim riječima, bilo da ih razumijemo ili ne.

Tako je eto Spasitelj obećao veliko Otajstvo presv. Tijela, što je na zadnjoj večeri i ustanovio.

U četvrtak na večer u oči grozne smrti na Kalvariji Isus pozove na zadnju večeru, kako nam to pripovjedaju Evandjelisti (sv. Ivan gl. XIII, sv. Marko gl. XIV, sv. Luka gl. XXII, sv. Matej gl. XXVI), svojih dvanaest Apostola. I tu on ostavi njima i nama zalog najmilije ljubavi što je moglo zamisliti srce dragog oca prije svoje smrti.

I reče im po prilici ovako: Sutra ću ja iza podneva ispustiti svoj zadnji dah, i umrijet ću kao žrtva za vas, ali vas neću ostaviti sirote. I sada činim svoju oporuku, koja će se kroz sve vjekove nazivati novim zavjetom. Ljubav, koja me sili da radi vas umrem, ne

daje mi da se od vas odijelim i da vas zaboravim, moram da medju vama ostanem ne samo ljubavlju, već i sa svojom pravom prisutnošću.

Evo vam zaloga (i uze kruh i prelomi ga, te kalež sa vinom i poda ga njima), koji će vas uvijek na mene sjećati. Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo, ovo je moja krv, ono tijelo koje će umrijeti, ona krv koja će se doskora proliti.

I nije Isus na Kalvariji žrtvovao za naše otkupljenje sliku svoga tijela, već svoje pravo tijelo, niti je samo slika krvi, već prava krv Spasitelja ona koju je on na križu prolio. Spasiteljeve riječi: „Uzmite, ovo je tijelo moje, ovo je krv moja, uzmite jedite i pijte" sačinjavaju oporuku koju je on učinio u oči svoje smrti, i kojom nam je on ostavio svoje Tijelo i svoju Krv. Svak znade da se u oporuci ne rabe nejasni i dvolični izrazi, već se tu govori čisto i bistro, a to za to da se odstrani svako nesporazumljenje i svaka prepirka.

Kad bi neko usljed zakonite oporuke baštinio kuću, zar bi mu se mjesto kuće mogla dati slika iste kuće? Budući dakle da je tijelo i krv, što nam je Spasitelj ostavio u presv. Sakramentu, ono isto Tijelo koje je za nas trpjelo i ona ista Krv koja je za naše spasenje bila prolivena na Kalvariji, mora se zaključiti da je Gospodin naš Isukrst u istinu bitno i stvarno prisutan u presv. Sakramentu, i mi se njemu moramo klanjati u presv. Oltarskom Sakramentu prigibajući desno koljeno do zemlje kako su mu se klanjali Mudraci sa Istoka i Apostoli iza Uskrsnuća. (Sv. Mat. 28, 17.)

Sv. je Mati Crkva od svoga postanka vjerovala uvijek stvarnu prisutnost Spasitelja u presv. Sa-

kramentu i osudila sve one krivovjerce koji su ju nijekali.

Sveti Oci, kad u svojim sv. knjigama spominju ovo Otajstvo svemogućstva, mudrosti i dobrote Božje, upotrebljavaju razne izraze po kojima se jasno vidi njihova čvrsta vjera u presv. Tijelo Isusovo. Oni ga nazivlju *Presveti Sakramenat,* jer je najveći i najuzvišeniji od svih Sakramenata, budući da dijeli Isukrsta pravoga Boga i pravoga čovjeka i posvećenje duše bolje nego li ikoji drugi Sakramenat. Nazivlju ga *Sakramenat presv. Tijela i Krvi Isusove,* jer sadržaje jedno i drugo; *Sakramenat od oltara* radi mjesta na komu se prinosi. Za njih je on: *Sv. Pričest,* jer se po ovom Sakramentu Isukrst podaje vjernicima, a oni se s njim najuže združuju, kao što se združuju česti tijela sa glavom. Zovu ga *Poputbina,* jer je nebeska hrana koja nas hrani i jača na putovanju ovoga života a na osobiti način nas prati na onom putu, kojim se ide u vječnost. Prozvali su ga kasnije: *Euharistija* (po grčkom jeziku, *eu* što znači dobar, i *charis* što znači milost ili dar), jer sadržaje Isukrsta koji je izvor svih milosti i jer po njemu možemo najbolje zahvaljivati Bogu na milostima i dobivati nove milosti.

* * *

Gospodin naš Isukrst ustanovio je presv. oltarski Sakramenat osobito za ove *tri svrhe:* 1. da bude hrana naših duša; 2. da bude vječna uspomena njegove muke i vječni zalog njegove ljubavi; 3. da bude žrtva novoga Zavjeta. U ovom pastirskom listu, kako vam već rekoh, govorit ću vam jedino o prvoj svrsi t. j. o presv. Euharistiji u koliko je ona hrana duše, to jest o sv. Pričesti. Biti će to shvatljiva i lahka pouka da se dobro pričestite, a tko se bude dobro pričešćivao

dobit će bez dvojbe vječni život. *Pričestiti se znači: primiti za hranu duše Gospodina našega Isukrsta bitno i stvarno prisutnoga pod prilikama kruha i vina.*

Onaj koji se pričešćuje pod samim prilikama kruha prima ne samo Tijelo već i Krv G. N. Isukrsta, jer se Spasitelj nalazi vas sa svojim čovječanstvom i svojim božanstvom toliko u posvećenom Kaležu, koliko i u posvećenoj Hostiji. Isto tijelo sa krvlju, dušom i božanstvom nalazi se u svakom dijelu; dapače ako se posvećena Hostija dijeli u više komadića, ono se nalazi cijelo u svakom komadiću. Tako nešto slična zbiva se u našem običnom životu.

Gledaš li se na pr. u zrcalo, na istom vidiš potpunu svoju sliku; razbiješ li ono isto zrcalo, vidit ćeš opeta potpunu svoju sliku u svakom komadiću. Tako se G. N. Isukrst nalazi cijeli u jednoj velikoj Hostiji, kako i u svakoj čestici. Tijelo je G. N. Isukrsta prisutno u presv. Sakramentu na duhovni način t. j. po prilici, kako se cijela naša duša nalazi u svakome dijelu tijela. Stoga ono isto slavno Tijelo Isukrstovo, koje je u nebu, nalazi se stvarno cijelo i nerazdijeljeno u isto vrijeme po svim mjestima svijeta gdje se nalaze euharistične prilike.

Usljed riječi posvećenja, koje svećenik izgovara malo prije podizanja, Tijelo G. N. Isukrsta nalazi se živo i neumrlo u posvećenoj Hostiji, kako što je u nebu. Pošto je to Tijelo u nebu živo, nalazi se u njemu Krv, Duša i Božanstvo to jest cijeli G. N. Isukrst i kao Bog i kao čovjek. Na isti način iza posvećenja, Krv Spasitelja nalazi se živa u kaležu; nu pošto je ova krv živa, mora da je sebi pridružila takodjer i Tijelo, Dušu i Božanstvo njegovo, za to se i u ka-

ležu nalazi cijeli G. N. Isukrst i kao Bog i kao čovjek. I zaista u onom času kad je Isukrst ustanovio ovaj presv. Sakramenat izgovarajući riječi: „Ovo je tijelo moje ovo je krv moja“, on je bio živ t. j. u njemu se nalazilo i Tijelo i Krv i Duša i Božanstvo. I na taj način on je dao Apostolima da piju njegovu živu Krv i da jedu njegovo živo Tijelo skupa sa Dušom i sa njegovim Božanstvom koje je poslije upućenja nerazdijeljivo združeno sa Tijelom i Dušom Isukrstovom. Apostoli pri zadnjoj večeri pod prilikom kruha primili su zajedno sa Tijelom takodjer i Krv G. N. Isukrsta, a pod prilikom vina primili su skupa sa Krvlju i Tijelo Spasitelja, a pod obim prilikama takodjer Dušu i Božanstvo njegovo.

Poslije svoga slavnoga Uskrsnuća Isukrst više ne umire, pa radi toga on je ne samo u nebu živ t. j. u Tijelu, u Krvi, u Duši, u Čovječanstvu i u Božanstvu, nego i u presv. oltarskom Sakramentu, bilo pod obim prilikama, bilo pod samom jednom. Njegova potpuna prisutnost ne ovisi dakle ni o veličini kruha ni o kolikoći vina.

Gospodin je naš Isukrst, iza kako je na zadnjoj večeri ustanovio ovaj presv. Sakramenat, rekao Apostolima: „Ovo činite na moju uspomenu“.

Namjera dakle Isukrstova bila je da presv. oltarski Sakramenat bude neprestano sjećao ljude na njega samoga i na njegovu smrt, koju je on podnio za spasenje svijeta. Toga radi on ga je ustanovio pod dvima nazličitim prilikama. I zato svećenik, kako je jednoć učinio G. N. Isukrst, posvećuje *napose* kruh i vino da se življim i zornijim načinom prikaže žalosna smrt Spasitelja, koja se onda zbila kad se je Krv rastavila od njegova Božanstvenog Tijela. I tako

ćete lahko razumjeti zašto u sv. Misi svećenik *mora* da posveti *napose* prilike kruha a *napose* one od vina, jer je presv. Euharistija ne samo Sakramenat već i žrtva koja se Bogu prikazuje u sv. Misi.

Žrtva je vidljivi prinos učinjen Bogu, koji se prinos ili uništuje ili mijenja da se tako pripozna njegova božanska moć nad svim što je stvoreno. Žrtveni prinos mora nas dakle sjećati na uništenje i na smrt žrtve. To uništenje ili ta smrt može biti pravo uništenje ili ti prava smrt, ili samo slika i znak uništenja i smrti. A svakom žrtvom bila prava ili slikovita pripoznaje se Boga najvišim Gospodarom svega što je stvoreno.

Ovo uništenje žrtve t. j. smrt Gospodina N. Isukrsta označena je time što se napose posvećuje kruh a napose vino, i na taj način spominje se kako je krv bila rastavljena od Tijela Isukrstova, naime njegova smrt. To je razlog s kojega se u sv. Misi toj pravoj žrtvi novoga Zavjeta zahtjevaju obe prilike, jer inače krvna žrtva ili smrt Isukrstova nebi bila označena onako kako je to tražio G. N. Isukrst kad je ustanovio ovu nekrvnu žrtvu.

Riječima: „Ovo činite na moju uspomenu“, Spasitelj je ustanovio žrtvu sv. Mise, ali ne novu žrtvu, već je ovjekovječio žrtvu na križu. Zato je žrtva sv. Mise u svojoj bitnosti jedna te ista žrtva sa onom na križu, jer je jedna te ista žrtva koja se u obima prikazuje naime G. N. Isukrst, samo je razlika u načinu kojim se to zbiva. Na križu je G. N. Isukrst prikazao sebe na krvni način t. j. prolio je svoju krv, a u sv. Misi on se prikazuje po misničkim rukama na nekrvni način t. j. bez prolića krvi, te opetuje žrtvu prikazanu na križu a da ponovno niti trpi niti umre.

Na križu je žrtva bila zbilja uništena jer je G. N. Isukrst zbilja na njemu umro, a u sv. Misi sve se

to zbiva na tajinstveni i preneseni način. Kako na Kalvariji tako i u sv. Misi pravi je svećenik G. N. Isukrst, a misnik koji govori sv. Misu nije nego zastupatelj G. N. Isukrsta.

Zato svećenik govori na ime Isukrstovo, opetuje u ime njegovo riječi posvećenja: Ovo je tijelo moje; krv moja; a ne: ovo je Tijelo i Krv G. N. Isukrsta. Spasitelj u času kad je ustanovio ovaj presv. Sakramenat rekao je: „Ovo činite na moju uspomenu" i ovim riječima nije samo htjeo ovjekovječiti uspomenu svoje smrti, nego je istodobno dao Apostolima i njihovim zakonitim nasljednicima u svećeništvu, a to su Biskupi i svećenici, vlast da mogu za uvijek ponavljati istim njegovim riječima, i kao njegovi službenici, ovo čudnovato Otajstvo.

Zato tko nije primio Red sveti ne može niti pretvarati kruh u Tijelo Gospodinovo a vino u Krv njegovu. To pretvaranje kruha i vina u pravo Tijelo i u pravu Krv Isusovu zove se *pretvorba*. Ta se čudnovata pretvorba zbiva u času kad misnik izgovara riječi posvećenja nad kruhom i nad vinom. Zato iza posvećenja sva bit kruha i vina prelazi u pravu bit Tijela i Krvi Spasitelja, a od kruha i od vina ne ostaju nego prilike.

Evo što će to reći *bit* a što *prilika*.

Prilika jedne stvari je sve ono što pada pod naša osjetila, pod naš vid, pod sluh, pod vonj, ukus i opip. A *bit* jedne stvari je sve ono što se krije ispod prilika, i s toga se ne može ni viditi, ni ~~ćuti~~ ćutjeti ni opipati i t. d. Dakle prilike kruha i vina u Presv. Euharistiji jest sve ono što od kruha i vina pada pod naša osjetila, kako na pr. oblik, veličina, vonj i ukus.

Sve to ostaje i iza posvećenja, dočim bit to jest ono po čemu je kruh kruh a vino vino, uslijed riječi

posvećenja pretvara se u Tijelo i Krv G. N. Isukrsta. I stoga ono što su Apostoli primili u zadnjoj večeri od Isukrsta izgledalo je kao kruh i vino, jer je imalo slast, vonj i boju kruha i vina, ali u bitnosti nije bilo više ni kruh ni vino nego pravo Tijelo i prava Krv G. N. Isukrsta.

Svećenik, koji govori sv. Misu, takogjer i poslije posvećenja znamenuje križem Kalež i Hostiju, ali tim se ne blagoslivlje niti Krv niti Hostija koje su već posvećene i ne trebaju blagoslova; dali ovim opetovanim križevima sjeća nas Crkva na krvnu Žrtvu na Golgoti koja se sada na oltaru ponavlja na nekrvni način.

I ti križevi sjećaju nas na to kako žrtva koju prikazujemo na žrtveniku u svemu je jednaka sa onom što je za nas Isus prikazao na križu.

U svetoj Pričesti, koja je samo Sakramenat a ne Žrtva, kršćanin prima pod prilikom kruha cijeloga Isukrsta to jest njegovo Tijelo, Krv, Dušu i Božanstvo. Zato i svećenici svaki put što ne mise a hoće da se pričeste i oni primaju sv. Pričest pod jednom samom prilikom t. j. pod prilikom kruha.

Svetu Pričest Crkva nazivlje hranom naše duše, jer one iste učinke koje prouzrokuje stvarna hrana u tijelu, dijeli Presv. Euharistija na način savršeniji i bolji dušama onih koji se dostojno pričešćuju.

Sam je Isukrst nazivao Presv. Euharistiju hranom kad je rekao: „Moje je Tijelo u istinu hrana; moja je Krv u istinu piće" (Iv. 6. 56). Netom je sv. Hostija bila položena na naš jezik mi ju gutamo i ona prelazi u naše prsi, onog istog časa Božanstvo G. N. Isukrsta razlijeva se po cijeloj našoj duši i ono ju svu prodire i hrani je na tajinstveni

način, te ona osjeća ono isto što mi ćutimo iza kako smo gladni i nešto pojeli: bivamo naime okrijepljeni i puni smo nekog ugodnog raspoloženja. Jer hrana, koju smo uzeli, jača nas i krijepi nas i prouzrokuje u nama neko ugodno raspoloženje. Po sv. Pričesti Tijelo, Krv, Duša i Božanstvo Spasitelja ulaze u našu dušu i razlijevaju se po svim njezinim moćima e da ju svu obnove i ožive.

Evo vam primjera premda nepotpunog, jer se stvarnim primjerima samo djelomično mogu tumačiti duhovne stvari.

Pogledajte na jedan perivoj u ljetno doba kad je sve suho. Sve je u njemu uvenulo. Ako ga vrtlar na vrijeme polije svježom vodom, poslije malo vremena sve opeta u njemu oživi, trava se opere od prašine i zazeleni se, cvijeće se opeta otvara, i baca svoj ugodni miris, te razveseljuje svačije srce svojim bajnim bojama.

Ili, kao na primjer, eto vam siromašno zapušteno siroče iznemoglo od gladi i studeni, lice mu je mršavo, blijedo i uvenulo, oči polumrtve, klocaju mu noge, sve nam pokazuje njegovu slaboću i potištenost. Okrijepite to jadno dijete kakvom vrućom hranom, i ono će izgledati posve ojačano, lica će mu se zarumeniti, vedre će mu se oči od zadovoljstva lijepo smijati, onaj dječak vas će biti radostan i veseo.

Ono što je voda za onaj uveli perivoj, a hrana za ono gladno siroče, to je sv. Pričest za našu dušu.

Mi smo umorni, bez krepkoće i ikakvog života, bez dovoljne odvažnosti u borbi proti našim strastima, odveć na lahku ruku zapuštamo molitvu, nemarni smo, skloni smo na taštinu, na neustrpljivost, na nečistoću i tako lahko se puštamo na mrmljanje proti iskrnjemu.

Kad se dakle duša naša nalazi u svim tim nevoljama, pristupimo k Božjem stolu da se tu okrijepimo Božanstvenim hljebom, On će nam povrati naše duhovne sile, bit ćemo pripravni na sve žrtve, jaki proti svakoj napasti i marno ćemo vršiti sve svoje dužnosti.

A sad ćete lakše razumjeti učinke sv. Pričesti. Kako sam već spomenuo, sv. Pričest nazivlje se hranom naše duše, jer kakve učinke prouzrokuje u našemu tijelu stvarna hrana, takve Pričest proizvadja na način bolji i savršeniji u duši onih koju ju dostojno primaju.

Tvarna hrana 1.° hrani tijelo t. j. uzdržava ga u životu, a euharistična hrana uzdržaje dušu živu t. j. u Božjoj milosti, čuvajući ju od smrtnih grijeha i čišćeći ju od laganih, jer se u sv. Pričesti kršćanin sjedinjuje osobitom svezom i to tako uskom sa G. N. Isukrstom, da se užeg sjedinjenja ne može dobiti po nijednom drugom Sakramentu. Po sv. Pričesti brišu se lagani grijesi, jer usljed tijesne sveze sa Spasiteljem duša koja se pričesćuje u žaru bogoljubnosti biva potaknuta na iskrenu skrušenost za lagane grijehe. Kao što je svojstvo tjelesne hrane da malo po malo okrijepi i nadomjesti oslabljene tjelesne sile, tako sv. Euharistija, koja je nebeska hrana, okrijepljuje sile duhovnoga života, koje su usljed svagdanjih naših mana oslabile.

Sv. Pričest nije samo hrana koja jača već i lijekarija koja liječi, ona je zato jako sredstvo po kojemu ćemo izbjegavati duševnu smrt. t. j. smrtni grijeh i pobjedjivati napasti pakla i svijeta.

A budući da je Euharistija duhovna hrana, ona predpostavlja život t. j. milost Božju u duši koja ju

prima. Zato onaj koji se pričešćuje mora bit već u Božjoj milosti;

2.⁰ Tvarna hrana čini da se tjelesne sile jačaju i da se tijelo razvija; tako se euharističnom hranom jačaju sile duše jer joj Euharistija pruža djelotvornih milosti, kojima će ona nadvladati svoje duhovne neprijatelje a k tome u njoj umnožava posvećujuću milost više nego i koji drugi Sakramenat.

Uslijed umnoženja milosti posvećujuće raste i Božja ljubav, a gdje raste ljubav Božja umanjuju se zle sklonosti, neumjerena nagnuća i strasti ljudskog srca. Presv. Euharistija povećava duševne sile ne u toliko u koliko mijenja našu narav u narav božanstvenu, kao što se tvarna hrana pretvara u naše meso, već u koliko nas napunja duhom G. N. Isukrsta, njegovom krotkošću, njegovom ljubavlju i svim ostalim njegovim krjepostima. Stoga tko se dostojno pričesti može reći sa sv. Pavlom: „Živim ja, ali ne ja, nego u meni živi Isukrst". (Gal. 2,20). Isukrst u sv. Pričesti ne mijenja se u našu narav, jer je on neizmjerno savršeniji od nas, već on mijenja nas u sebe. Usljed česa sv. Agustin stavlja na usta Isusova ove krasne riječi; „Ja sam hrana odraslih, rastite, pa će te me blagovati ja se neću pretvoriti u vas, nego ćete se vi pretvoriti u mene". (Agust. Confes. Knj. VII. gl. 19).

I ostali Sakramenti živih, samo ako ih primamo u milosti, umnožavaju u nama milost posvećujuću, ali ju presv. Euharistija umnožava na osobiti i izvanredni način, jer je baš u tu svrhu premilostivi Spasitelj ustanovio ovaj presveti Sakramenat.

3.⁰ Tvarna hrana posjeduje i to svojstvo da pruža uživanje onomu koji ju prima; na isti način i

presv. Euharistija izvor je veselja i radosti za dušu, i čini da ona od dana na dan sve više uživa nebeske naslade, i tako duša već unaprijed, u koliko je to moguće na ovoj zemlji, kuša neizreciva uživanja vječnoga života.

Tako se tumači i ono duhovno zadovoljstvo što danomice uživaju dobre duše koje se često i pobožno pričešćuju. Ali vjernici ne uživaju uvijek ove utjehe i ostale učinke ovoga presv. Sakramenta jer se ne pričešćuju uvijek dostojnom pripravom.

4.⁰ Presv. je Pričest zalog budućeg uskrsnuća i vječnog uživanja. O tome nas Spasitelj osigurava govoreći: „Tko jede moje Tijelo i pije moju Krv, ima život vječni, i ja ću njega uskrisiti u najposljednji dan". (Iv. 6, 55). Primanjem Presv. Tijela i Krvi Spasitelja dobiva kršćanin klicu neumrlosti, a ta će se na čudnovati način razviti u najposljednji dan po svemogućim Isukrstovim riječima i napunit će čovječje tijelo bezkonačnom radošću. A budući da je sv. Pričest zalog vječne slave, istodobno je zalog vječnoga blaženstva, jer svi oni koji će slavno uskrsnuti bez dvojbe će unići u život vječni i zato u rajsku slavu.

Ali se ovaj nauk ne smije uzeti u smislu da će onaj koji prima sv. Pričest sigurno biti blažen, jer je to samo nagrada za one koji budu do konca ustrajati u krjeposti, jer Isus kaže: da će samo onaj biti spašen, koji će do konca ustrajati; (Mat. 24, 23); „samo onaj koji ostane vjeran do smrti dobit će krunu života". (Otkr. 2, 10). Ipak se ne smije dvojiti da je primanje sv. Pričesti jedno od najboljih sredstava da ustrajemo u dobru do konca našega života.

A da uzmognemo biti dionici spasonosnih plodova presv. Sakramenta moramo imati i sve *potrebite*

uvjete za dostojnu Pričest, a ti su *uvjeti dvojaki:* naime jedni se odnose na dušu a drugi na tijelo naše.

I. Za pripravu duše traže se ove tri stvari: 1. Vjera, 2. čistoća savjesti, 3. bogoljubnost.

II. Za pripravu tijela zahtjeva se: 1. naravni post, 2. čistoća i čednost u odijelu, 3. pristojno držanje tijela.

1.⁰ Svakomu koji se pričešćuje potrebita je vjera, jer bez vjere nije moguće ugoditi Bogu; a vjera se najviše iziskuje kod onoga koji pristupa k Božjem Stolu, i zato se presv. Sakramenat nazivlje na osobiti način *Tajna ili ti Otajstvo Vjere.*

Toga radi tko se pričesti mora biti poučen u glavnijim otajstvim sv. Vjere, i svemu onomu što se odnosi na ovaj Sakramenat.

2.⁰ Da se dobro pričestimo moramo imati i čistu savjest, a to znači da onaj koji želi primiti sv. Pričest mora se dobro ispitati ima li kakav smrtni grijeh na duši, a u slučaju da ga ima mora se ispovjediti prije primanja sv. Pričesti, inače pričešćujuć se u smrtnom grijehu počinja svetogrdje, o kojemu ću vam malo kasnije govoriti.

Ako ste već došli k oltaru da se pričestite, te se tekar onda sjetite kakva smrtnog grijeha, što ste bez vaše krivnje zaboravili u prošloj Ispovijedi i nije vam moguće da se ponovno ispovjedite, možete se slobodno pričestiti, jer vam je taj zaboravljeni grijeh bio već oprošten sa ostalim grijesima kad vas je svećenik u prošloj Ispovijedi odriješio; jedino vam ostaje dužnost da taj zaboravljeni grijeh ispovjedite u prvoj vašoj budućoj Ispovijedi.

Što se tiče laganih grijeha, kako znate, oni ne uzimaju duši život milosti, zato i sa laganim grije-

sima možemo pristupiti k sv. Pričesti. Ali ipak moramo ozbiljno nastojati da ispovjedimo u koliko je moguće i lagane grijehe, pošto to zahtjeva ne samo svetost i neizmjerna savršenost Spasitelja već i naša vlastita duhovna korist. Jer premda lagani grijesi ne uzimaju duši milost i ne čine Pričest nedostojnu i svetogodnu, ipak isti donekle priječe spasonosno djelovanje sv. Sakramenta.

Spasitelj u sv. Pričesti približava se našoj duši poput božanstvenog ognja namjerom da ju svu raspali. A lagani grijesi opiru se tomu njegovom nastojanju, kao što se vlaga opire vatri da ne sažge mokro drvo.

Radi toga oni koji se pričeste laganim grijesima na duši ne dobivaju niti one unutrnje utjehe, i ono čeznuće za svetim stvarima, niti onu jakost i postojanost u vršenju dobrih djela, što su baš plodovi ovog božanstvenog Sakramenta.

Usljed toga mnogi koji se i svaki dan pričešćuju, ostaju uvijek hladni i puni naurednih sklonosti i mana.

Moram vam još spomenuti da ako li se tko pričesti u stanju smrtnoga grijeha, bez da on to znade, taj prima milost posvećujuću samo ako se je prije pa bilo i nesavršeno pokajao. Stoga je od velike koristi, da ne budete lišeni milosti sv. Pričesti, da se prije iste pokajete ma bilo i nesavršeno, jer bez osobite objave Božje ne možemo stalno znati jesmo li u milosti Božjoj.

3.⁰ Za dobru Pričest potrebito je napokon da probudimo u svomu srcu gorljivost i pobožnost.

U tu svrhu moramo razmišljati da u našu dušu dolazi Isukrst, Sin Božji, Spasitelj i sudac svijeta, koji nas neizmjerno ljubi; moramo izmoliti djela vjere, ufanja, ljubavi, skrušenja, poniznosti, klanjanja i čežnje za njegovim brzim dolaskom.

Oni koji znadu čitati moći će upotrebiti u tu svrhu koji dobar molitvenik.

Žalosno je viditi kako neki kršćani pristupaju k sv. Pričesti bez priprave, hladno, bez ljubavi srca i rastresenom pameću! Teško im je upotrebiti četvrt sata da se priprave na sv. Pričest.

II. A sada ću vam govoriti o pripravi tijela za sv. Pričest:

1.° Tko se namjerava pričestiti mora da od polnoći sve do Pričesti niti jede niti pije.

Crkva je već od davnine naredila naravni post za one koji se pričeste, stoga tko nije na tašte pa bilo da je i nehotice iz nepažnje što jeo ili pio iza ponoći, makar i najmanje, taj se ne smije toga dana pričestiti. Sv. Mati Crkva odredila je taj post iz počitanja prema Presv. Sakramentu, jer nije pristojno uzeti koje drugo jelo ili piće prije sv. Pričesti, i jer bi se neumjerenošću obezčastilo presv. Isusovo Tijelo.

Dužni smo pod smrtni grijeh postiti od polnoći do sv. Pričesti, zato ako bi tko pa bilo kao lijekariju ili iz neopreznosti što jeo ili pio i u najmanjoj mjeri, taj se ne bi smio pričestiti.

Da prikršimo taj post zahtjevaju se dvije stvari:

1.° Treba da hrana ili piće što uzimamo, udje iz vanka. Usljed toga ne krši se post ako se proguta koja kaplja krvi iz ustiju i jezika ili zaostaci što su ostali medju zubima ili koja kaplja vode što se pri pranju ustiju proguta, ako se to zbiva bez vlastite volje tim ne prestajemo biti na tašte. Ali kad bi tko progutao, pa bilo i nesvojevoljno krv što sisne iz prstiju taj ne bio više na tašte.

2.° Treba da ono što progutamo bude uzeto kao hrana ili piće ili lijekarija i da se može probaviti.

Stoga ostaje na tašte onaj koji uzima nešto poput sline, dihanja ili kroz nos. Kad bi tko na pr. nehotice progutao pahuljicu snijega ili koju kap kiše ili malo prašine pa bilo i mušicu, taj bi ostao isto na tašte. (Nije pristojno pušiti prije sv. Pričesti). Takodjer nije lijepo odmah iza sv. Pričesti uzeti koje jelo ili piće osim nužde; k tomu treba po mogućnosti pričekati dok ostaju u nama nepromijenjene sv. prilike, a to biva po prilici poslije četvrt sata.

Kad bi odmah iza sv. Pričesti nastalo bljuvanje trebalo bi pretražiti sv. prilike, užgati ih, ili ih baciti u svetište.

Teško bolesni, i kad ne bi bili na tašte, mogu primiti sv. *Poputbinu*.

Traje li dulje pogibelj smrti, tekom iste nemoći, ili se pojavi koja nova bolest, takovi bolesnici mogu i više puta primiti sv. Poputbinu, pa bilo i da nisu na tašte.

Da ne budu za dugo lišeni sv. Pričesti oni kršćani, koji su bolesni a nema nađe da će brzo ozdraviti, i nemogu da se pričeste na tašte, blage uspomene Papa Pijo X. (odlukom dn. 14 veljače 1906, s. Kongregacije Oprosta i Moći) dozvolio je istim da se mogu pričestiti, ako li im ispovjednik dopusti, jedan i dva puta u mjesecu i ako su koju malenkost popili.

2°. Povrh toga onaj koji ide k sv. Pričesti mora da se čedno drži i da bude pristojno odjeven. A onda je tek pristojno odijelo kad služi na čast onomu koji ga nosi i onomu pred koga ga nosimo. Siromah može pristupiti k Božjemu Stolu starim i zakrpanim odijelom samo da je čisto. Čednost i pristojnost u odijevanju moraju biti na čast G. N. Isukrstu, stoga se na sebi ne smiju nositi tašti nakiti.

Protivi se stidu i poštenju navlastito ženâ pohadjanje zabavišta ili javnih šetališta u raskošnom i zamamljivom odijelu, ali još više griješe i sablažnjuju vjernike oni koji idu k sv. Pričesti smiješnim i nepristojnim odijelom i time pobudjuju taštinu i požudu u času kad primaju Boga čistoće, koji se je radi nas toliko ponizio.

Pri tako uzvišenom činu moralo bi već jednom nestati prekomjernog i bezsramnog nakita u odijevanju, jer se tim umnažaju sablazni i pobudjuje se smijeh i poruga. Tko se pričesti mora da se čedno ponaša u tom svetom času; njegovo lice, njegov korak, sva vanjština njegova nek je izraz unutrnjeg osjećaja duše i onog dubokog počitanja kojim treba da je prožet kršćanin koji u sv. Pričesti prima svoga Stvoritelja i svoga ljubeznog Spasitelja.

Kad svećenik pristupi pričesniku, ovaj će podignuti čedno glavu, i to tako da ne prieče usta, sklopiti će ili prekrižiti ruke na prsa, držat će oči oborene ili uprte u Svetotajstvo, otvorit će pristojno usta, pružit će jezik do na donju usnicu, i tako će svećenik lasnije položiti sv. Česticu na jezik a da se ista ne dotakne usana ili zubi.

Kad smo primili sv. Česticu ne smijemo dotaknuti ju rukama, niti ćemo preveć naglo povući jezik e da ona Čestica ne ispane bilo na tle bilo na odijelo; već ćemo zatvoriti usta, pobožno prignuti glavu i zatim ćemo se povratiti pobožno i čedno na svoje mjesto. U slučaju da sv. Čestica ili koji dio isto padne na odijelo ili na tle, mora se obznanit svećenika, da ju on isti pridigne, jer neposvećene ruke ne smiju se doticati Tijela Gospodinova.

Prilijepi li se Čestica nebnici, mi ćemo ju malo po malo odlijepiti jezikom. Prstima se u tu svrhu nikad

poslužiti ne smijemo. Kad to nebi bilo moguće uzet ćemo malo vode ili vina.

Sv. Čestica ne smije dugo ostati na jeziku; a za jedan četvrt sata nećemo niti pljunuti. Iza sv. Pričesti moramo barem za $^1/_4$ sata ostati u pobožnoj molitvi, te u najvećem počitanju i poniznosti klanjati se Bogu koga smo primili u svoju dušu; njemu zahvaliti od srca za tu veliku milost, i prikazati mu sebe kao žrtvu; moramo povrh toga opetovati djela žarke ljubavi prama njemu. Živom vjerom i čvrstim pouzdanjem moramo se obratiti Isusu, koji u nama stanuje da udijeli razne svoje milosti nama i svim onima za koje smo dužni moliti. To je vrijeme u koje će supruge molit za svoje muževe, koji su možda zanemarili dužnost koja ih veže pod grijeh da se barem jedan put na godinu pričeste; a roditelji će moliti za svoju djecu, za svoje mrtve, za sv. duše Čistilišta, a sinovi će preporučiti Bogu svoje roditelje i dobročinitelje.

Mili će će Spasitelj za stalno uslišati naše molitve, jer se on iza sv. Pričesti nalazi u našoj duši kao na prijestolju milosti, pripravan da nam udijeli sve ono što od njega prosimo. Časovi iza sv. Pričesti veoma su dragocijenjeni dapače su najzgodniji za primanje obilatih milosti Božjih.

Sve ovo što sam vam dosle potanko iznio, bilo vam je protumačeno onda kad ste se pripravljali na prvu sv. Pričest, ali sam smatrao svojom dužnošću da vam to opetujem, jer sam se, u svojim pastirskim pohodima, uvjerio da su neki na žalost mnogo toga zaboravili.

Želim da oni, koji znadu čitati, češće pročitaju ovu moju pouku, i tako će dozvati k pameti sve ono što se zahtjeva za dostojnu i pobožnu sv. Pričest.

* * *

A sada ću vam govoriti o preteškom grijehu što počinja onaj koji se nedostojno to jest smrtnim grijehom na duši priječešćuje. Tko prima nedostojno sv. Pričest to jest u smrtnom grijehu, taj zaslužuje vječno proklestvo.

Kao što naravna hrana ne može da koristi mrtvom tijelu, tako i presv. olt. Sakramenat, ova vrhunaravska hrana nemože da koristi duši koja je duhovno mrtva, jer ne posjeduje milosti posvečujuće koja se je od nje odalečila usljed smrtnoga grijeha. Tko dakle prima sv. Pričest u smrtnom stanju, taj ju prima nedostojno, i stavlja sebe u pogibelj da se za vijeke upropasti, jer poput nesretnog Jude počinja strašan grijeh koji se zove svetogrdje.

To se vidi i iz riječi sv. Pavla, kad govori o presv. Euharistiji: „Tko nedostojno jede ovaj Kruh ili Kalež Gospodinov pije, taj osudu sebi jede i pije ne razlikujući Tijelo Gospodnje", to jest jer ga blaguje kao svaku drugu hranu, a da se prije nije očistio od grijeha i pobožno pripravio. (1. Kor. 11, 27 sl.).

Svetogrdje je oskvrnuće stvari, osoba, ili mjesta Bogu posvećenih. A čim je svetiji i časniji predmet što se oskvrnjuje tim je veći taj grijeh. Bez dvojbe nema časnijeg i svetijeg predmeta do presv. Sakramenta, zato tko ga oskvrnjuje primajući ga sa smrtnim grijehom na duši, taj počinja strašno svetogrdje i griješi više od onoga koji je oskvrnuo crkvu, ili je pogrdio kakvu svetu sliku, ili bezbožno pogazio sveti Križ te ga je u smetište bacio, jer premda je svaki grijeh sramotno odmetnuće od Božjeg Veličanstva, ipak nijedan drugi grijeh nije strašniji od *svetogrdne Pričesti,* jer je to uvreda naperena proti samoj Isusovoj osobi.

Tko se nedostojno pričesti, već na ovomu svijetu mora da podnosi teške posljedice toga groznoga zločina, a te su posljedice zaslijepljenost i okorjelost srca, a katkada i druge vremenite kazne, jer usljed nedostojne Pričesti djavao postaje gospodarom duše onoga koji se je u smrtnom grijehu pričestio.

Svetogrdniku potamni razum, te već ne zna lahko razlikovati dobro od zla, srce mu otvrdne u grijehu i postaje drzovitiji u zlu.

Bezbožni Voltaire, e da posve pokvari jednoga od svojih pristaša, koji je još ipak ćutio nešto straha Božjega, naputi ga da se jedan dva puta svetogrdno pričesti, uvjeravajući ga da se onda neće više bojati učiniti ma bilo koji zločin.

* * *

Svaki kršćanin, koji je došao na dobu razuma, dužan je po Božjoj zapovijedi pričešćivati se. Spasitelj je tu zapovijed naglasio ovim svečanim riječima: „U istinu, u istinu govorim vama: Ne budete li blagovali Tijelo Sina Čovječjega i ne budete li pili njegovu Krv, ne ćete imati života u sebi".

A budući da je G. N. Isukrst ustanovio presv. Euharistiju da bude hrana i krjepost duše naše, on hoće da je više puta za života primamo, te da istom nadoknadimo, uščuvamo i umnažamo svoje duševne sile, koje bi u brzo bez ove nebeske hrane oslabile. Ali je on sv. Crkvi ostavio vlast da ustanovi koliko se puta moramo pričestiti i kada.

I Crkva je odredila 1) da se svaki kršćanin, koji je došao na dobu razuma mora pričestiti barem jedan put na godinu i to o uskrsu. Kad bi tko na početku uskrsnog vremena predvidjao da će mu kasnije biti

nemoguće pričestiti se, morao bi se odmah pričestiti. Ne izvrši zapovijed sv. uskrsne Pričesti, onaj koji se svetogrdno pričesti. Tako isto ne izvršuje tu zapovijed onaj koji bi se pričestio prije uskrsnog vremena, pa bilo da to čini nakanom da time unaprijed udovolji dužnosti uskrsne Pričesti.

Tko se pričesti izvan uskrsnog vremena prigodom kakve svečanosti n. pr. za Božić, tim nije oprošten od dužnosti da se pričesti o Uskrsu. Pričestiti se kroz godinu izvan uskrsnog doba, to je veoma pohvalna bogoljubnost, ali je uskrsna Pričest najstroža dužnost, i tko ju propusti čini smrtni grijeh.

Ako li tko svojom krivnjom u zapovijedni blagdan ne sluša sv. Misu, taj smrtno griješi ali nije dužan da ju sluša u koji drugi dan sedmice. Nasuprot tko zanemari sv. Pričest o Uskrsu, taj ne samo što čini smrtni grijeh, nego mu ostaje uvijek dužnost, da se što prije pričesti.

U našoj Nadbìskupiji usljed posebnog ovlašćenja sv. Stolice, uskrsno vrijeme počima prvom Nedjeljom Korizme i traje do blagdana Presv. Trojstva (prve Nedjelje iza Duhova) uključivo.

2) Osim toga svaki vjernik, koji je došao do razuma te se nalazi u bližoj pogibelji smrti, dužan je pod smrtni grijeh da se pričesti. Sv. Pričest primljena u pogibelji života zove se sv. Poputbina.

Stoga su dužni pričestiti se oni koji su teško bolesni, oni koji su osudjeni na smrt, koji se podvrgavaju pogibeljnoj operaciji, oni koji idu na opasno putovanje, ili su pozvani pod oružje u ratno doba, i žene prije poroda, osobito one koje teško radjaju. U teškoj bolesti pa bila ona i duga nije bolesnik dužan više puta pričestit se tekom iste bolesti.

Ali, tko bi iza oporavljenja opeta upao u tešku bolest, dužan je ponovno pričestit se.

Onaj, koji se je pričestio malo dana prije nego što je teško obolio, dužan je opet pričestit se, da tako udovolji dužnosti sv. Poputbine.

Bolesnik, koji se je pričestio istoga dana, kad je za njega nastala pogibao smrti, ne bi bio dužan opeta pričestit se, mogao bi ipak, kad bi to htio, primiti sv. Isusovo Tijelo kao Poputbinu.

Crkva, ta brižljiva majka, slijedeći volju svoga božanstvenog utemeljitelja, naredjuje svim svojim sinovima da se u pogibelji života okrijepe sv. Pričešću zbog slabosti u kojoj se onda nalazi tijelo i duša.

I zaista kad je čovjek teško bolestan, tijelo mu je mlohavo, žalosno i puno svakih boli i nevolja, a duša mu je smućena radi grizodušja, radi tjeskobe i straha, a osobito radi djavolskih napasti. Stoga je i duši i tijelu od velike potrebe nebeska lijekarija i vrhunaravna utjeha: a ovu previšnju utjehu i ovu nebesku lijekariju ne možemo očekivati nego samo od Svetotajstvenog Isusa.

O teškoj dužnosti, koju imadu rodbina i prijatelji da im mili bolesnici *na vrijeme* prime sv. Pričest, govorio sam vam već u pastirskom Listu god. 1912; te vruće preporučam župnicima da opeta pročitaju i protumače odnosnu stavku, koja se nalazi na str. 14.

3) Osim sv. uskrsne Pričesti i sv. Poputbine na koju su obvezani pod smrtni grijeh svi vjernici koji su došli na dobu razuma, sv. Mati Crkva najtoplije želi da se svi njezini sinovi za života više puta pričeste, osobito kad su teško napastovani proti sv. čistoći, jer je G. N. Isukrst naredio ovaj Sakramenat

ne samo kao hranu duševnu nego i kao jako branilo proti napastima; a sv. Pričest neće nam biti niti hranom niti branilom, ako je samo rijetko kada primamo. A stoga što je sv. Pričest hrana slijedi, kako sam vam već kazao, da ju moramo često primati. Toga radi, nije se čuditi što se pobožni i gorljivi kršćani uz najveću duševnu korist često pričešćuju.

* * *

Naravno je dakle, da vam sada koju rečem o *čestoj i svagdanjoj sv. Pričesti.*

Sv. Zbor Koncila Odlukom dn. 20 prosinca 1905 izjavio je što slijedi:

„1. Budući da je živa želja premilog Spasitelja i sv. Crkve da se vjernici često i svagdano pričešćuju, ona mora da bude pristupačna svim vjernicima, pa bilo kojem sloju i staležu pripadali; i ne smije se nikomu zanijekati koji je u milosti te ima čistu nakanu.

2. A čista nakana sastoji u tom da pristupimo k Božjem Stolu ne iz navike ili iz taštine ili iz ljudskog obzira; nego zato da Bogu ugodimo, da se s njim uže združimo i da se poslužimo tim božanstvenim sredstvom proti svojim manama i svojim slabоćama.

3. A da nam česta i svagdanja Pričest ispadne što razboritija i zaslužnija treba nam zato savjet ispovjednika. Svećenici ne smiju zanijekati čestu i svagdanju sv. Pričest nikomu koji se nalazi u milosti i ima čistu nakanu."

Pri zaključku euharističnog kongresa u Rimu, koje je bio dne 4 lipnja 1905, i kojemu sam imao čast prisustvovati, veoma pobožni Papa Pijo X izrekao je ove znamenite riječi:

„Molim vas i zaklinjem svih, da preporučite vjernicima često primanje sv. Pričesti. A napose obraćam se svećenicima zato da najveće rajsko blago, najveće dobro koje je ikada posjedovalo, nesretno ljudsko društvo ne bude zapušteno na tako sramotan i neharan način".

Istina je da nijesmo dužni po crkvenoj zapovijedi, u običnim prilikama, pod smrtni grijeh, pričestiti se nego samo jedan put na godinu i to o uskrsu. Ali jedno je što je dostatna jedina Pričest na godinu da ne sagriješimo smrtno proti crkvenoj zapovijedi, a drugo je da je ona dostatna e da živimo kao dobri i gorljivi kršćani.

A zar nijesmo i bez crkvene zapovijedi dužni da udovoljimo Božjoj želji i da se poslužimo najboljima sredstvima koja nam on pruža za viječno spasenje?

Dva su poglavita razloga koja nas potiču da se češće pričestimo.

Prvi razlog nalazimo u dosta očitim i vidljivim nakanama G. N. Isukrsta utemeljitelja ovog Sakramenta s obzirom na način kako ga je utemeljio.

Što se tiče načina, on nas je obdario ovim Sakramentom u obliku hrane e da razumijemo da je ovo hrana koju imamo uzeti ne samo katkada kako se uzimlju lijekovi već češće kako se uzimlje svagdašnja hrana. Česta je Pričest najživlja želja našega Otkupitelja i njegove Crkve. I zaista izrazi upotrebljeni od G. N. Isukrsta e da nas potakne da ga često primimo u sv. Euharistiji ne mogu biti žešći i brižljiv ji.

Navesti ću ih, bez dodataka iz Evandjelja Sv. Ivana: „Ja sam kruh živi koji sidjoh s neba" (6,51). „Tko jede od toga kruha živjet će na vijeke" (6,52). A uz pozive i poticanja doda prijetnju i strašnu izjavu

da će nas, ako ga ne budemo uzimali, isključiti iz života vječnoga t. j. iz rajskog uživanja: „Ako ne budete blagovali tijelo Sina čovječjega i ne budete pili njegovu Krv, ne ćete imati života u sebi“ (6,54). Jeli Isukrst mogao upotrebiti boljih nagovora i jačih izraza da nas pozove na božansku trpezu i da nam očito izjavi potrebu da, primajuć češće tu hranu, nahranimo našu dušu nebeskim kruhom?

Drugi razlog češćeg pričešćivanja temelji se na božanskoj krijeposti Euharistije, o kojoj sam vam već govorio, i ujedno na našim duševnim potrebam.

Nalazili se mi u kojemu god duševnom stanju, prijeka nam je potreba da se pričestimo: ili smo pokornici koji smo se tek oslobodili grijeha; a u tom stanju, tako rekuć, slabosti i oporavljanja duševnoga, potrebito nam je osnaženje i okrijepljenje po kojemu ćemo predobiti i svladati naše zle navike, te ustrajati u dobru: ili smo kršćani mlaki i mlohavi u službi Božjoj, premda obično bez teških grijeha; a u tomu veoma pogibeljnom stanju mlitavosti i mlohavosti, treba da dobijemo nove snage da se opet probudimo, da se opet prenemo i da se ohrabrimo: ili smo napokon dobri i gorljivi kršćani; i u tomu stanju pobožnosti i bogoljubnosti potrebito nam je da ustrajemo dapače da napredujemo sve to više, jer na putu spasenja nema baš neke potrajnosti, pa ne napredovati znači nazadovati. Nego gdje ćemo mi naći ove milosti potpore i obrane ako smo upokoreni grješnici; milosti poticanja i gorljivosti, ako smo mlaki; milosti stalnosti i uvijek novog i većeg napredka, ako smo pravedni i vijerni Bogu, nego u Sakramentu sv. Euharistije, koji je onaj najbolji lijek što nam ga je pripravio Isukrst da uščuvamo, umnažamo i usavršimo u

sebi sve to više život duhovni? S toga su se u prvo doba kršćanstva vjernici skoro svaki dan pričešćivali.

U prvo doba kršćanstva niko nebi prisustvovao S. Misi a da se ne bi pričestio, a svećenici bi poslali otsutnima, po djakonu, posvećenog kruha. Prvi kršćani nijesu se pričešćivali jer bijahu sveci, nego jer su, s pomoću čestog pričešćivanja, hotjeli takovim postati. A mi, ako želimo da dodjemo do kršćanskog savršenstva, treba da ih naslijedujemo. Pristupajte dakle, sinovi moji, često i dobro pripravljeni na sv. Pričest pa ćete iskusiti koliko li je možna krjepost ovog divnog Sakramenta, da vas drži daleko od grijeha, da izliječi rane vaše duše da u vami uzdrži pobožnost i da vas sve to više učvrsti u dobru.

Dà, česta će Pričest biti za vas izvor najdragocijenijih duhovnih darova i pružit će vam pomoć potrebitu vašoj slabosti, sačuvat će vas čiste, jer će u vami ugušiti razjarenost razuzdanih strasti, otklonit će napasti Sotone i zlobnog svijeta, sdružit će vas najtjesnije sa Isukrstom, koji je jedina čvrsta potpora vaše ustrajnosti.

Poštovanom utemeljitelju Salezijskog Reda Sveć. Ivanu Bosco uspjelo je da s pomoću česte sv. Pričesti potpuno preobrazi nebrojeno mnoštvo pokvarenih mladića, koji su mu bili povjereni da ih pouči i popravi. Na 30 prosinca 1887, mjesec dana prije njegove smrti, koja se je zbila na 31 siječnja 1888, upitali su ga: Što ćete kao zadnju vašu uspomenu dati vašim pitomcima? A on odgovori: Pobožnost prama Blaženoj Djevici i čestu Pričest.

Zapovjed Pričesti obvezuje i *djecu* koja su dostatno razumna da znadu razlikovati Tijelo Isukrstovo od običnoga kruha. Znameniti propis četvrtog La-

teranskog Sabora govori ovako: „Svi vjernici obojega spola koji su dosegli dobu razbora, treba da vijerno ispovjede sve grijehe i da barem o Uskrsu smijerno prime Sakramenat Euharistije“. Jasno je da ovaj propis naredjuje da svi vjernici koji su dosegli dobu razbora imaju ispovjediti svoje grijehe (ako su počinili teških) i primiti sv. Euharistiju. Kod odredjivanja dobe razbora uvukla se je pogreška u tome što se je ustanovilo dva različita stupnja razbora, zahtijevajuć da je za primanje sv. Pričesti potrebit veći razbor nego li za dobru Ispovijed. Ovo shvaćanje koje se je uzdržalo do naših dana, protivilo se je ne samo namjerama IV Lateranskog Sabora koji nije pripuštao tu razliku razbora za primanje dvaju Sakramenta, nego i razumu, pošto nas isti naravni razum uči da nije korisno u djeci prije vremena pobudjivati čuvstvo odgovornosti i krivine koje se pretpostavlja za valjanost Ispovijedi; naprotiv treba čim prije pobuditi čuvstva ljubavi prama Isusu i tijesni vez s Njim, a ovaj vez i ova se čuvstva najbolje promiču po svetoj Ispovijedi.

Sv. Toma Akvinski veli da „kad djeca počimaju toliko razumijevati da mogu ćutjeti neku pobožnost prema Presv. Euharistiji, već su u stanju da je prime“.

A toga mnijenja bili su svi bogoslovi kojih se Crkva držala već od svoga postanka. U prvo doba kršćanstva dijelila se sv. Pričest novorodjenoj djeci odmah iza Krštenja, i to pod prilikom vina, jer nije bilo zgodno, niti su takva djeca bila kadra da ju prime i pod prilikama kruha.

A sv. se Pričest davala djeci jer im je ona umnožavala milost posvećujuću, koju su već bila primila u Krštenju.

Ovaj običaj traje i dandanas u istočnoj Crkvi.

Usprkos tomu prastaromu i postojanomu običaju sveopće Crkve, neki, zaboravivši preozbiljne Spasiteljeve riječi: „Pustite malene u miru i nemojte im braniti da pridju k meni, jer je takovih kraljevstvo nebesko“ (Mat. 19, 14), bijahu do toga došli da uvedu bezmisleni i pogibeljni običaj ne propuštati djecu na sv. Pričest do jedanaeste i dvanaeste godine.

A da opravdaju ovo svoje krivo postupanje utekoše se nekim *prividnim razlozima.* Te su uvjeravali da je potrebito što dulje odgadjati sa prvom Pričešću djece, jer da će se djeca kad budu odrasla bolje i pobožnije pripraviti na sv. Pričest. K tome što svečaniji obred prve sv. Pričesti ostao bi duboko usadjen u pameti tako odrasle djece. I sjećanje na tu izvanredno svečanu pobožnost povratilo bi ih na kršćanski život, kad bi kasnije slučajno na zlo krenula.

Ipak ovi razlozi ne opravdavaju odgadjanje sv. Pričesti, jer i djeca, što se pričešćuju netom su došla na dobu razuma, kadra su da pobožno prime sv. Pričest; a ako u toj dobi nemaju onog strahopočitanja što neki od njih traže, to ne smeta, niti to iziskuje G. N. Isukrst. On kao ljubezni otac traži od djece ljubav više nego strahopočitanje. G. N. Isukrst da nas potakne na što nježniju i povjerljiviju ljubav prama sebi postao je čovjekom, i to ni *odraslim čovjekom,* već djetetom; jer se mi ne bojimo djece nego ju ljubimo. U istu svrhu da nas oslobodi od straha što nam inače ulijeva njegovo Veličanstvo sakrio se je u presv. Euharistiji pod proste prilike kruha.

Čvršćeg temelja nema ni druga izlika, utiska naime što ga ima utisnuti u dušu djece prva sv. Pričest; jer najskoli u današnje doba preuranjenog razvitka i prevelike pokvarenosti, ovoga spasonosnog

utiska ne bi se imalo, ili ne bi bio kadar da nadoknadi ogromne štete što sobom nosi odgadjanje prve sv. Pričesti.

I zaista prečesto vidjamo gdje, dok roditelji i župnici čekaju da dijete dodje do potrebitog razvoja e da na taj način prva sv. Pričest ostavi u njemu dubok i neizbrisiv utisak, djavao se uvlači u njegovu dušu i oduzme mu nevinost prije nego li on za prvi put primi presv. Isusovo Tijelo. Koliko ima djece, što ih roditelji sebi pripuštaju te ih ostavljaju da se slobodno skitaju sa opakim drugovima, koliko ih ima koja strašne psosti izgovaraju i drže nepristojne razgovore još i prije svoje desete godine? Kakav će utisak učiniti prva Pričest na takovu djecu, što su izgubila nevinost prije nego li su je i upoznala, i ne mogu niti da koraknu a da ne uvrijede Boga i ucvile svoje roditelje, koji su često prvi što djecu svoju pokvare, jer ova na žalost prve zle izglede imaju od svojih roditelja i od ostale rodbine u očevoj kući, gdje psost, proklinjanje i gadne riječi zamijenjuju molitvu, i djeca nauče od svojih roditelja i od svoje bližnje rodbine zanemarivati crkvene zapovijedi i vjerske dužnosti. Pa će još ovaki nemili roditelji imati srca tužiti se na odraslu svoju djecu da im preziru savjete, ogorčavaju starost i ne pomažu im u njihovim potrebama!

Da su se ova nesretna djeca na vrijeme pričestila, djavao ne bi bio prisvojio njihova srca niti bi ona bila postala krvnicima svojih roditelja niti smutljivcima svoga rodnog mjesta! U ostalom djeca, koja se pričešćuju netom su stupila na dobu razuma, mogu ipak primiti onaj spasonosni utisak, koji se toliko ističe, takodjer i poslije. I to je sv. Crkva predvidila skorim odlukama, koje sam vam ja priopćio u okružnici od

20 veljače 1910 Br. 536, po kojima župnici obavljaju svečanu općenitu Pričest za djecu, koja se pričešćuju za prvi put, i za onu koja su se jur pričestila.

Iz ovog što sam vam na dugo razložio, jer mi ova stvar veoma na srcu leži, vi morate zaključiti da je odgadjanje prve Pričesti do jedanaeste ili dvanaeste godine prevelika i preteška pogrješka.

Stoga sv. Otac Papa Pijo X. odlukom 8 kolovoza 1910 sv. Zbora o uredbi Sakramenata odredio je da se učini kraj nepristojnomu i štetonosnomu odgadjanju prve Pričesti, koje je dosad kod mnogih bilo u običaju.

Naredbeni dio pomenute odluke, jurve naveden u gori rečenoj Okružnici glasi ovako:

I. Ona je *doba razuma* koli za Ispovijed toli za Pričest, kada dijete počimlje umovati, to jest oko sedme godine, bilo to kasnije, pa i ranije.

S ovim vremenom počimlje *obveza,* da se ispune obedvije zapovijedi: Ispovijedi i Pričesti.

Red je opaziti da se ovdje govori o obvezi, i zato ne isključuje se da se prva Pričest može obaviti i prije sedme godine, koje se doba *obično* odredjuje kao početak razbora.

II. Za prvu Ispovijed i za prvu Pričest nije potrebno potpuno i savršeno znanje kršćanskoga nauka. A dijete će *morati* kasnije, prama svojoj sposobnosti, malo po malo naučiti cijeli katekizam.

(Takodjer i u ovome ispravlja se mana u koju se obično upadalo, to jest da se prva Pričest smatrala kao zaključak poučavanja u vjeronauku. Župnici moraju s oltara i u Ispovijedi, često sjećati roditelje i djecu na tešku obvezu koju imaju djeca da nastave pohadjanje vjeronauka i poslije prve Pričesti sve dok nijesu naučila cijeli nauk kršćanski).

III. Da se dijete dostojno pripravi za pıvu Pričest, zahtijeva se toliko znanje vjerskih stvari, da, prama svojoj dokučitosti, razumije vjerske istine, koje su popotrebite za spasenje, da raspoznaje euharistični Kruh od prostoga i tvarnoga kruha, i da bogoljubno, koliko može prama svojoj dobi, pristupi k presvetoj Euharistiji.

IV. Obveza zapovijedi Ispovijedi i Pričesti, koja dijete veže, poglavito pada na one, koji se oko njega staraju, to jest na roditelje, na ispovjednika, na odgojitelje i na župnika.....

V. Neka se postaraju župnici, da jedan put ili više puta narede i drže općenitu Pričest djece. Na nju neka pripuste ne samo prvopričesnike, nego takodjer i one, koji su već prije okusili svetinje oltara. Neka se njekoliko dana prije i jedni i drugi poduče i priprave.....

Napokon roditelji moraju znati da premda se njihova djeca nijesu još za prvi put pričestila, ipak mora da se njima podijeli sv. Poputbina, kad su u pogibelji smrti samo ako su stekla toliko razbora koliko se zahtjeva za Pričest.

Da djeca pak uzmognu netom dodju do razbora primiti presv. Euharistiju, treba da majka dok uči dijete govoriti istodobno da ga zorno poučava, pokazujuć mu slike Isusa, Marije i sv. Josipa i znamenom križa sve ono što je neophodno potrebito da znade za primanje sv. Pričesti.

I sv. Otac Papa Pijo X. u gorispomutoj odluci, odregjujući što djeca imadu znati da uzmognu pristupiti na prvu Pričest, ograničuje se na znanje onih temeljnih istina što svakako treba znati za spasiti se.

Ove istine za djecu, koja su došla k razumu, svadjaju se na tri i to su: da je *jedan sam Bog* i da je taj *Bog nagraditelj* to jest da vječno nagradjuje

dobre a vječitim mukama pedepsava zle, i da je isti *Bog u tri Sopstva Božanstvena.* Majka učeć dijete znak sv. Križa, već mu tim pruža znanje o presv. Trojstvu u Bogu. (Srav. Ruiz Amado Dr. Is. *Alle madri,* tal. prev. o. Valle Dr. I. str. 37).

Osim toga treba da dijete, koje za prvi put pristupa k andjeoskoj trpezi, znade razlikovati izmedju euharističnog Kruha i kruha običnoga; to jest da znade da u posvećenoj Hostiji bitno u istinu nalazi se prisutan G. N. Isukrst; i to ne zadaje nikakve poteškoće pošto je to stvar koju ne shvaća i ne dostiže nijedan čovječiji razum i što, svi i djeca i odrasli, moramo vjerovati djetinskom prostodušnošću. A djeca jamačno vjeruju sve što im kazuje majka.

Dade li mi dragi Bog još malo da živem, u pastirskom listu nastajne godine govorit ću vam o kršćanskoj Ženitbi, te ću vam predočiti zorni način kojim majka može i mora praktično svoju djecu poučavati u glavnim istinama sv. Vjere, jer je prva učiteljica Vjere, majka, potpomožena od svoga supruga. I jaoh, ti ga se onim obiteljima gdje se zanemaruje ovo prvotno vjersko poučavanje, one će morati polagati najstroži račun Bogu i društvu!

Crkva po svomu vrhovnom Glavaru uči nas, da su djeca dužna pričestiti se netom su došla do razbora; a mi smo dužni izvršiti ovu izričitu naredbu Isukrstova Namjesnika; a tko misli da je mudriji od sv. Crkve, koja je stup i neprogrješiva učiteljica istine, taj je drzoviti odmetnik i pravi ludjak. Lijepe li sreće za kršćansku majku, kad promisli da je njezino dijete primilo u svoje nevino srce Isusa, koju godinu prije nego li su nastupile strasti da ga smute, a možda i grijesi da ga okaljaju! Ali u isto doba, velike li od-

govornosti ako s neznanstva ili s grješnoga nemara propusti da joj sinak bude lišen toli velike i toli lijepe sreće!

Napokon, kako nalaže gorispomenuta odluka sv. Stolice, roditelji moraju znati, da premda im djeca nijesu se još za prvi put pričestila, ima im se podijeliti sv. Poputbina, kad su u pogibelji života, jesu li samo stekla onoliko razuma koliko se zahtjeva za prvu Pričest.

* * *

Neće biti suvišno ako vam na koncu prozborim o jednoj pobožnosti, što se često obavlja kod dobrih kršćana, koja nije baš prava Pričest, ipak potiče i pripravlja duše da se većim žarom pričeste. Ova se pobožnost zove *Duhovna Pričest.* Gorljive duše veoma ljube G. N. Isukrsta u Presv. oltarskom Sakramentu; uvijek žele sv. Pričest i više puta trpe što se ne mogu tako često pričestiti koliko bi želile; a da to nadoknade, mole Spasitelja da se udostoji pohoditi ih svojom milošću kad ne može sakramentalno doći u njihovo srce po presv. Euharistiji. *Ova živa želja da se u svoje srce primi presv. Isusovo Tijelo zove se Duhovna Pričest.*

Nema laglje stvari do duhovne Pričesti, i tko želi obaviti je mora prije svega da učini djelo vjere u bitnu prisutnost Isukrsta u presv. Otajstvu i u svojoj duši da pobudi veliko pokajanje za svoje grijehe, za tim mora da ima živu želju da primi dragoga Spasitelja u svoje grudi, i da ga sinovskom pouzdanošću moli da što prije dodje u njegovo srce i da ga napuni obilnim milostima.

Duhovnu Pričest u velike preporučuju Sveci, koji su ju i sami prečesto obavljali. U životopisu sv. Stanislava Kotske, od plemenite poljske obitelji, koji umre

Kostke

u Rimu god. 1568 u dobi od samih 18 godina, čita se dogodjaj, koji nam dokazuje koliko je ugodna Bogu ova želja za sv. Pričesti. Dok je on učio u Beču, bijaše se teško razbolio pri koncu god. 1566 u kući jednoga luteranina, te živo željaše ispovjediti se i pričestiti se. Ali krivovjerac nije htio dopustiti da u njegovu kuću stupi katolički svećenik. Stanislav bijaše stoga veoma žalostan i ne pristaše moliti Gospodina, da ne bi dopustio da umre bez sv. Poputbine. Jedne noći, dok se osobitim žarom utjecaše sv. Barbari, zaštitnici umirućih, da bi mu od Boga isprosila milost da bi se mogao pričestiti, njegova je soba bila razsvjetlena čudesnom svjetlošću i on vidi gdje u društvu ove sv. Mučenice dolaze dva Andjela, jedan od kojih nošaše presv. Euharistiju kojom pričesti svetog mladića, koji moljaše: *Gospodine, nijesam dostojan.* Ta kuća i dandanas opstoji u glavnome gradu naše Države i još je u njoj soba gdje je sv. Stanislav bio pričešćen po rukama jednog Andjela. Soba je sada pretvorena u kapelicu sa jednim oltarom, na kojemu ja, ima tomu trideset i pet godina, uživah sreću da otslužim sv. Misu na blagdan istoga andjeoskog mladića, što pada na 11 studenoga.

Eto, moji dragi, što može da isprosi redoviti pobožni običaj duhovne Pričesti; ona raspaljuje u srcu tako živu želju za Sakramentalnom Pričesti, da Isus rekbi ne može koji put da odoli toli žarkim željama i da ih na čudnovati način ne ispuni.

Zato se okoristite takovom srećom i često opetujte ove pobožne riječi sv. Alfonsa Ligorijskoga: „O Isuse, ja vjerujem i klanjam ti se u presv. Sakramentu, ljubim te i želim te, ah, dodji u moje srce, ja se sjedinjujem s tobom, ne moj se nikada odijeliti od mene“!

Duhovna Pričest, može se obaviti u kojemudrago doba, i višekrat na dan, a osobito preko sv. Mise; s toga dobri kršćani običavaju preko sv. Mise pratiti misnika na *Jaganjče Božji,* na *Gospodine, nijesam dostojan,* udarajuć se u prsa i pobudjujuć u sebi želju da prime Isukrsta u svoje srce, kad se svećenik pričesti.

Preporuča se mnogo obavljanje duhovne Pričesti takodjer preko *„Pohoda Presv, Sakramentu“*, o kojemu držim shodno da vam sada nekoliko riječi progovorim e da vas potaknem na često obavljanje te krasne i korisne pobožnosti.

* * *

Dogadja se u svijetu nešto čudnovata što dokazuje kako su mnogi kršćani neharni. Isukrst je prisutan za nas u oltarskom Sakramentu, pripravan da nam udijeli sve milosti što od njega prosimo. On se u svetohraništu nalazi da primi naše počasti i naša poklonstva, a ipak je tu zapušten od ljudi u samoći dugotrajnijoj, turobnijoj i žalosnijoj nego li u Getsemanskom vrtlu.

A nije li to strašna neharnost, nemar i bezobzirnost, što dokazuje koliko mlitavu vjeru imadu toliki kršćani koji tako bezobrazno zanemaruju dužnost koju nam nalaže bitna prisutnost našega Spasitelja medju nama? Priučite se, sinci moji, često i svaki dan pohadjati Isusa koji nas dan i noć čeka u našim crkvama, da mu prikažemo naše poklone, da mu iskažemo naše nevolje, da ga molimo za pomoć e da krjeposno živimo i strpljivo i odanošću njegovoj svetoj volji podnosimo nesreće i boli koje nas zadese. Budite vjerni u ovoj pobožnoj vježbi koju toliko preporučava Sv. Mati Crkva. Znajte da preljubezni Spasitelj ondje je za vas; da je on učinio sve što je god

mogao, da se je izložio tolikim nepristojnostim, tolikim svetogrdjima sa strane nekršćana i samih kršćana samo da bi blizu nas ostao i obasipao nas duhovnim i vremenitim milostima.

Dodjite dakle, predragi moji, i budite uvjereni da će te utješiti i razveseliti božanskog Spasitelja s vašim posjetima, s vašim poklonima, kao što bi ste utješili i razveselili vašu majku idući često k njojzi. Nemojte nikad proći mimo koje crkve a da se u istu ne svrnete, ako je moguće, bar za čas i da tu izgovorite koji kratki uzdah ili jedan Oče naš, ili jedan Slava Ocu.

A kad ne biste baš mogli unići u crkvu pozdravite barem Svetotajstvenog Isusa srcem ili ga pozdravite znamenom križa; pak preko dneva i kad ste u poslu, često se u duhu obratite k bližnjoj crkvi gdje pribiva Isus, a usred vaših teških radnja i ljutih nevolja zazivajte ga u pomoć, i osjetit ćete u vašem srcu slatki odjek znamenitih riječi što ih on upravlja svima koji ga ljube: „Dodjite svi k meni koji ste opterećeni i ožalošćeni i ja ću vas utješiti“. (Mat. 11, 28).

* * *

Iza kako sam vam obrazložio sve ono što mi se činilo nužnim da vam u pamet dozovnem i što svaki dobar kršćanin ima znati da dostojno i duhovnom korišću primi presv. Tijelo Isusovo i da mu iskaže dužno poštovanje, nadodat mi je nekoliko riječi eda vjerno odgovorite namjerama što ih je Spasitelj imao ustanovljujuć ovaj divni Sakramenat.

To je naročito Sakramenat ljubavi jer u njemu Isukrst izvršuje ono što je vlastiti učinak ljubavi naime sjedinjenje Boga s čovjekom.

Po ovom sjedinjenju on u dušu našu razlijeva plamen ljubavi da je oplemeni i uzvisi. I zbilja sv.

Pričest udahnjuje u našu dušu najdublju bogoljubnost i najuzvišenija čuvstva ljubavi i pobožnosti prama božanskome Spasitelju i u isto doba unosi u nas pokoj, mir i uspješnu milost, koja nam silno pomaže da nadvladamo najžešće strasti neprijatelja našega spasenja.

Ali da sv. Pričest uzmogne izvesti ove spasonosne plodove treba da se na nju pripravimo dobrom Ispovijedi. Zato svaki se put pripravite na Pričest kao da bi ista imala biti zadnja u vašemu životu. Tako u zadnji čas vašega života pri prelazu iz vremena u vječnost pomisao na Poputbinu neće za vas biti predmetom čemera i zdvajanja, kako je na žalost za one što se ne pričešćuju ili se pričešćuju nedostojno, već radje će biti povodom duhovne utjehe, da ćete se, iza smrti, sjediniti u raju s Isusom koga ste za života dostojno u svoje grudi primali.

Nije, kao što se često veli, toliko nevoljna ova zemlja, buduć da je na zemlji Isukrst postavio i uzdržava svoje prijestolje.

I doista presv. Euharistički Sakramenat u duhovnome je svijetu ono što je u naravnom svijetu sunce. Kao što ovo dobrotvorno sunce svojim svjetlom i svojom toplinom posvud razlijeva život i plodovitost, tako presv. Euharistija ne samo uzdržava život naše duše i prosvjetljuje naš razum da bude u stanju te bolje upozna i uzljubi Boga, već je takodjer neiscrpivo vrelo neizmjernih moralnih i materijalnih dobročinstava za ljudsko društvo.

Za svakolika čudesa kršćanske ljubavi i dobrotvornosti, što od dvadeset stoljeća od jednog do drugog kraja svijeta usrećuju zemlju, imamo zahvaliti ovom Sakramentu ljubavi. S toga kršćani od prvih vijekova i mnogi od srednjega vijeka toliko su ljubili Spasitelja

u presv. Euharistiji i ćutili toli neodoljivu potrebu njegove prisutnosti da nijesu htjeli biti ni za čas od njega odijeljeni. Zato za progonstva u svojim kućama držahu presv. Euharistiju, a mnogi kršćani imajuć putovati nošahu ju sobom kao neprocjenjivo blago i sigurnu obranu proti paklenom neprijatelju i pogibeljima svijeta. S. Ludovik IX kralj francuski u trinaestom vijeku nošaše ju sobom za svojih vojna u Egiptu i u Palestini. Nasljedjujte, predragi moji, primjer ove odlične naše braće u vjeri, i dodjite često pohoditi Svetotajstvenog Isusa u njegovim crkvama, a ako ne možete češće pristupiti na sv. Pričest živo bar želite da primite Tijelo i Krv božanskoga Spasitelja po duhovnoj Pričesti.

Neka presv. Euharistija bude vazdašnji kucaj vašega srca; Isukrst u svetohraništu nek bude vjerni prijatelj vaših duša i nebeski tješitelj vaših patnja i sigurni zalog vašeg slavnog uskrsnuća, e da na sudnjem danu uzmognete iz njegovih usta čuti ljubezni poziv što će ga on upraviti svojim odabranicima: „Dodjite, blagoslovljeni Oca moga, zaposjednite kraljevstvo što vam je bilo pripravljeno od vijeka“. (Mat. 25, 54). Amen.

ZADAR, 2 veljače 1915.

✠ VINKO, Nadbiskup.

Iza čitanja lanjskog pastirskog lista, pošt. će Dušobrižnici pročitati ovu pouku kroz župsku Misu, u dvije ili više Nedjelja nastajne Korizme.

A ne bi bilo od male koristi da se ova pouka i od sele svake godine kroz Korizmu vjernicim pročita i rastumači.